

Андрій Каленський,
доктор педагогічних наук, професор, провідний науковий співробітник лабораторії
технологій професійного навчання,
Інститут професійної освіти НАПН України,
м. Київ, Україна

ЕКООРІЄНТОВАНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ

Анотація. Екоорієнтована технологія навчання – це система науково обґрунтованих дій та взаємодії елементів освітнього процесу, здійснення яких гарантує реалізацію поставлених цілей навчання, що спрямовані на досягнення гармонії у відносинах між людиною, суспільством і природою.

Ключові слова: екоорієнтована освіта, технології навчання, методична система.

Abstract. Eco-oriented learning technology is a system of scientifically based actions and interaction of elements of the educational process, the implementation of which guarantees the realization of the educational goals aimed at achieving harmony in the relations between man, society and nature.

Key words: eco-oriented education, learning technologies, methodical system.

Потреба у нових педагогічних технологіях, зокрема у екоорієнтованих, спричиняється новими потребами суспільства, що спрямовані на досягнення гармонії у відносинах між людиною, суспільством і природою. Крім того, на необхідність розроблення та застосування екоорієнтованих педагогічних технологій у професійній підготовці майбутніх кваліфікованих робітників впливають і такі економічні чинники: скорочення кількості економічно активного населення; диспропорції у попиті і пропозиції праці, згортання прикладання праці в сфері виробництва продукції з глибоким переробленням сировини та матеріалів; зростання неформального сегменту економіки [7, с. 535].

Методика екоорієнтованого навчання – це модель такого навчального процесу, яка інтегрує екологічний зміст навчання і екоорієнтовану технологію навчання. Вона спрямована на цілі навчання (збереження довкілля та раціонального використання природних ресурсів), ґрунтується на змісті екоорієнтованого навчання, відбиває психолого-педагогічні методи навчання, що сприяють досягненню мети, визначає екоорієнтовану діяльність учасників навчального процесу, організацію їх взаємодії, характер і структуру використання ними ресурсів (елементів) екоорієнтованого навчального середовища (засобів навчання), які застосовуються для забезпечення екологічного навчання. Таким чином, під методикою екоорієнтованого навчання ми розуміємо таку модель навчального процесу, яка відображає упорядкованість взаємозв'язків цілей екологічного навчання, екоорієнтованої технології навчання, змісту навчання (спрямованого на сталий розвиток), учасників навчального процесу і засобів навчального екологічного середовища [2; 4].

Інтегровані сукупності таких методик навчання можуть утворювати методичні екоорієнтовані системи. Якраз наявність системоутворюючого фактору (факторів) інтегрує сукупність екоорієнтованих методик навчання і дозволяє, таким чином, казати про цю інтегровану сукупність як про екоорієнтовану методичну систему. Системоутворюючими факторами таких систем можуть виступати спорідненість та змістовна наближеність тих чи інших складових окремих методик екологічного навчання або їх комбінацій: цілей навчання (гармонізація відносин у системі «природа – людина – суспільство»), екологічно спрямованого змісту навчання, екоорієнтованих навчальних технологій і елементів систем засобів навчання [3, с. 256].

Дослідники О. Маркова та Л. Черних вважають що у структурі методичної системи такі компоненти як методи, форми та засоби навчання утворюють певну підсистему, яка фактично є технологією навчання [5; 6]. Екоорієнтована технологія навчання – це система науково обґрунтованих дій та взаємодії елементів освітнього процесу, здійснення яких гарантує реалізацію поставлених цілей навчання, що спрямовані на досягнення гармонії у відносинах між людиною, суспільством і природою [1, с. 64].

Змістовна частина в межах екоорієнтованої технології повинна розглядатися з позицій сучасних теорій екологічної освіти, принципів системності, ідей розвивального екологічного навчання і соціального замовлення, що комплексно спрямовано на досягнення гармонії між людиною та довкіллям.

У класифікації таких технологій виокремлюють їх окремі види, що охоплюють змістовий, операційно-процесуальний і аналітико-результативний структурні елементи освітнього процесу, а саме: проектування змісту освіти; раціональної організації освітнього процесу; активізації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти, тобто використання активних форм і методів у професійній підготовці; формування сприятливого психологічного клімату; діагностики освітніх результатів за процесом їх досягнення.

Отже, огляд різноманітних джерел стосовно застосування екоорієнтованих педагогічних технологій у професійній освіті дозволяє зробити висновок, що існують технології, які найбільше підходять для освіти у галузі раціонального використання природного навколишнього середовища. Типовою їхньою рисою є наголос на процес навчання. Безсумнівно, обрана технологія має відповідати конкретній педагогічній ситуації чи середовищу, яке мають професійно створювати освітяни.

Серед найпоширеніших екоорієнтованих педагогічних технологій у професійній освіті можна окреслити наступні: дебати, дискусії та вирішення проблемних ситуацій, гра-форум, рольова гра, кейс-метод, проблемноорієнтоване навчання, метод проектів тощо.

Список використаних джерел

1. Гайдук О. В., Герлянд Т. М., Каленський А. А., Пятничук Т. В. Розроблення й застосування екоорієнтованих педагогічних технологій для професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників будівельної, аграрної галузей та сфери ресторанного господарства: методичний посібник. Київ: ІПО НАПН України, 2022. 122 с.
2. Каленський, А. А. Концептуальні засади екоорієнтованих педагогічних технологій у професійній (професійно-технічній) освіті. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Серія: педагогічні науки.* 2022. №48. С. 87-94.
3. Каленський А. Методична система розроблення та застосування екоорієнтованих педагогічних технологій для професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників: монографія. Primedia eLaunch, с. Boston, United States of America, 2023. С. 251-259.
4. Каленський А. А., Герлянд Т. М., Нагаєв В. М. Концепція розроблення та використання екоорієнтованих педагогічних технологій у професійній (професійно-технічній) освіті: монографія. Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o, Česká republika, 2022. С. 275-285.
5. Маркова, О. М. Модель методичної системи та цілі навчання основ математичної інформатики студентів технічних університетів. *Вісник Черкаського університету. Серія Педагогічні науки.* 2016. №7. С. 36-42.
6. Черных Л. А. Теоретические основы разработки методической системы обучения. *Евристика та дидактика точних наук* : збірник наукових робіт. Донецьк : Донецька школа евристики та точних наук, 1995. №3. С. 15-19.

7. Borodiyenko O., Malykhina Ya., Kalenskyi A., Ishchenko T. Economic, psychological and pedagogical preconditions of implementation of result-based management. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. 2020. Vol 2, No 33. P. 535-546.